

Lag din egen tidsserie på maneter!

Velkommen som observatør for tidsserie på maneter.

Hva er tidsserie?

Tidsserie er gjentakende observasjoner ved en fast lokalitet. For å lage en tidsserie på maneter skal du altså registrere maneter med jevne mellomrom, på en plass som du besøker jevnlig.

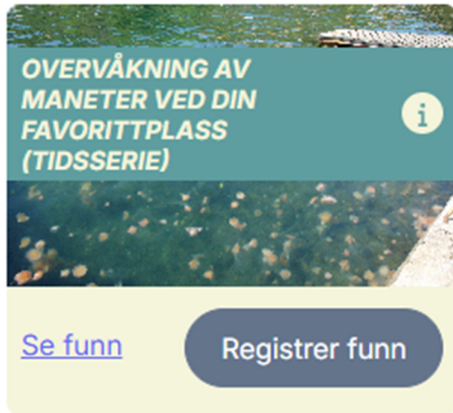
Hvordan?

1. **Velg deg en plass** som du besøker gjentatte ganger. Du bestemmer selv hvor ofte: - daglig, ukentlig, månedlig, eller litt av og til. Det er viktig at du observerer på nøyaktig samme sted hver gang.
2. **Velg et areal eller en strekning** som skal observeres: Bestem deg for et område, og vurder ca lengde x bredde på området. Eller: mål opp en fast strekning (langs strand eller brygge, fra båt, ved dykking etc). Det er VIKTIG at du alltid teller maneter på samme måte, innenfor samme område eller strekning hver gang.
3. **Hvilken art?** Maneter kan være vanskelig å artsbestemme. Du finner bilder av de vanligste artene i dette dokumentet. Ved registrering kan du velge blant flere arter i nedtrekks meny. Hvis du er usikker – velg «annen art» i menyen, og skriv i kommentarfelt. Da er det ekstra viktig at du tar bilde!
4. **Tell antall individer av hver art.** Dersom det er tomt for maneter når du besøker plassen skal dette også registreres (informasjon om dager med 0 maneter er veldig verdifullt for tidsserien!).
5. **Ta bilder!** Oversiktsbilde av hele området er obligatorisk. Deretter kan du laste opp bilder av de enkelte manetene (ikke obligatorisk). Bilder er særlig viktig hvis du er usikker på hva slags manet du ser.

Tips ved fotografering av maneter: la maneten ligge i vann ved fotografering. Gjerne i sjøen, eller i ei bøtte med mørk bakgrunn og med lyset inn fra siden.

Hvordan registrere tidsserie i «Dugnad for havet»

Åpne prosjektet (velg «registrer funn»):

[https://nye.dugnadforhavet.no/cc335cf2-c2e4-4488-a05b-e105015bdef3/Overv%C3%A5kning%20av%20maneter%20ved%20din%20favorittplass%20\(tidsserie\)/observasjon/ny](https://nye.dugnadforhavet.no/cc335cf2-c2e4-4488-a05b-e105015bdef3/Overv%C3%A5kning%20av%20maneter%20ved%20din%20favorittplass%20(tidsserie)/observasjon/ny)

Dato for observasjon: Skriv datoen da du gjorde observasjonen

Oversiktsbilde (obligatorisk): Ta bilde som viser området du skal observere. Dette er viktig for å gi et inntrykk av mengdene.

Observasjonssted:

Navngi observasjonen: Skriv inn et valgfritt navn på plassen du skal observere. Neste gang du skal registrere en observasjon er det nok å oppgi navnet, så kommer posisjonen automatisk.

Breddegrad og lengdegrad: Bruk din nåværende posisjon, marker på kart eller skriv inn koordinater. Dette trenger du kun å gjøre første gang. Neste gang du besøker plassen oppgir du navnet på plassen (som du valgte første gang), - da kommer posisjonen automatisk.

Bruk nåværende posisjon

Hvordan blir manetene observert? (velg fra liste): Fra land, båt, dykking, ved oppdrettsanlegg, eller annet. Det er viktig at du bruker samme metode hver gang!

Størrelse på området som skal observeres: Bestem deg på forhånd for et fast område, eller strekning som skal observeres hver gang. Angi omtrentlig areal: lengden av sidene på en firkant, meter x meter), eller lengden av en strekning (meter). Hver observasjon bør gjøres innenfor samme areal /strekning hver gang.

Du kan nå gå i gang med å registrere og telle individer av hver enkelt art (eller type).

Foto: Erling Svensen

Registrer arter:

For hver art, gjenta steg a – b nedenfor.

Trykk på knappen «legg til observasjon».

Legg til observasjon

1.

- a) **Art:** Velg art fra nedtrekklister. Hvis du er usikker, eller ikke finner arten i listen kan du velge «annen art» og skrive i tekstboksen under. Da er bilde ekstra viktig! Hvis det er tomt for maneter, velg alternativet «Ingen maneter ble observert».
- b) **Bilde:** Ta nærbilde av arten. Dette er ikke obligatorisk, men viktig hvis du er usikker på arten! La maneten ligge i vann ved fotografering. Gjerne med mørk bakgrunn og lys inn fra siden.
- c) **Antall individer:** Velg fra nedtrekksmeny. Husk å også registrere dersom det er tomt for maneter.

2. Gjenta a – b for neste art

Sikt: Vind, bølger, nedbør og solrefleks kan påvirke sikten i vannet. Du kan velge mellom «god, middels eller dårlig».

Kommentarer: skriv inn annen nyttig informasjon i feltet

Send inn: Har du lagt inn alle obligatoriske felt? Da er det bare å sende inn din observasjon. Tusen takk!

Send inn

Spørsmål eller kommentarer? Bruk «snakkeboblen» til høyre på nettsiden. Der kan du kommunisere direkte med en av våre forskere som gir deg svar så snart som mulig.

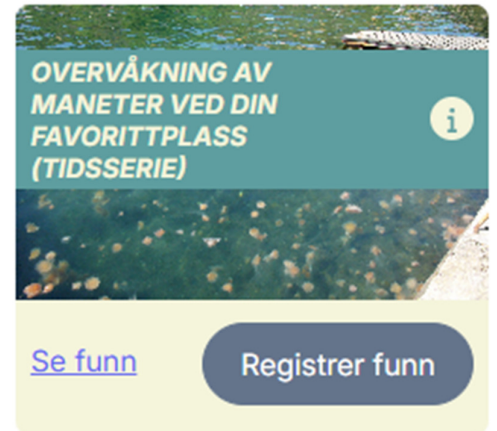

Se din tidsserie!

Du kan se alle dine observasjoner i kartet ved å gå inn i prosjektet på nytt og velge «se funn» .

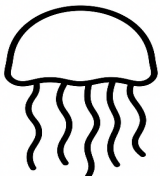
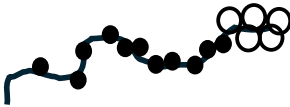
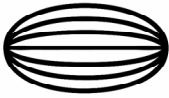
Lag flere tidsserier!

Du kan lage tidsserier fra flere ulike plasser som du besøker jevnlig. Registrer en ny «favorittplass» ved å følge instruksene. Du må bare huske å gi et unikt navn til hver plass (hver ny tidsserie).

Hva heter maneten?

På de neste sidene finner du bilder av de vanligste manetene innenfor fire hovedgrupper. Her følger en forenklet oversikt.

	Stormaneter	Stor, tallerken-formet, med tentakler langs kanten. Tydelige farger og tegninger.
	Småmaneter (hydromeduser)	Små maneter (ofte men ikke alltid), fargeløse. Formet som flat tallerken, eller kuppel. Tentakler langs kanten.
	Kolonimaneter	Lang «streng», sammensatt av flere ulike individer.
	Ribbemaneter, kammaneter	Glassklare, med 8 kam-rekker som reflekterer sollyset i regnbuens farger. Torpedoformet eller kuleformet. Brenner ikke!

Vanlige maneter i norske havområder

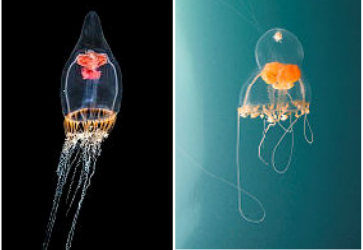
Stormaneter (Scyphozoa)

Brennmanet (<i>Cyanea capillata</i>)		
Blå brennmanet (<i>Cyanea lamarckii</i>)		
Glassmanet (<i>Aurelia aurita</i>)		
Lungemanet (<i>Rhizostoma</i>)		
Kompassmanet (<i>Chrysaora hyoscella</i>)		
Kronemanet (<i>Periphylla periphylla</i>)		

Foto: Erling Svensen

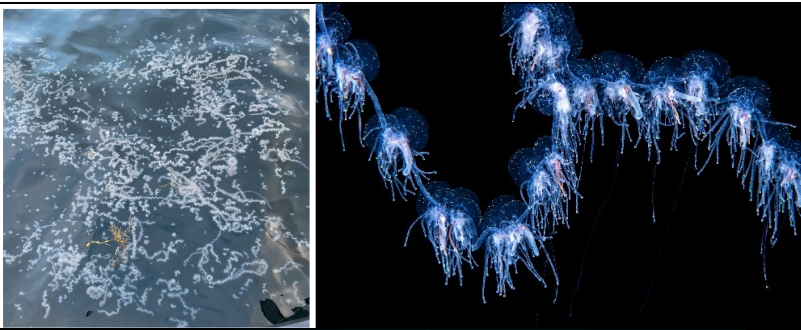

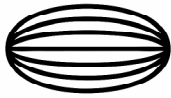
Småmaneter (Hydrozoa)

Klamremanet <i>Gonionemus vertens</i>		
Familie Pandeidae <i>Neoturris</i>, eller <i>Leuckartiara</i>		
Krystallmanet <i>Aequorea vitrina</i> Antall tentakler = flere enn 3 ganger antallet radialkanaler		
Krystallmanet <i>Aequorea forskalea</i> Antall tentakler = færre enn 3 ganger antallet radialkanaler		
Korsmanet <i>Staurostoma mertensii</i>		
Tima bairdii		
Sarsia sp		

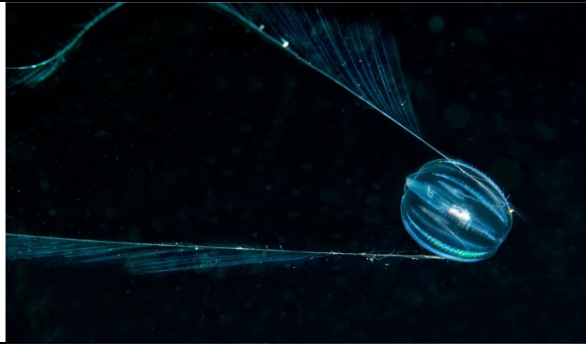
Kolonimaneter (Siphonophorae)

Perlesnormanet <i>Apolemia sp</i>	
Agalmatidae <i>Agalma</i>, <i>Nanomia</i> eller andre arter	
«Hulaskjørt- manet» <i>Physophora hydrostatica</i>	

Ribbemaneter, kammaneter (Ctenophora)

**Sjøstikkelsbær,
kulekammanet**
Pleurobrachia pileus

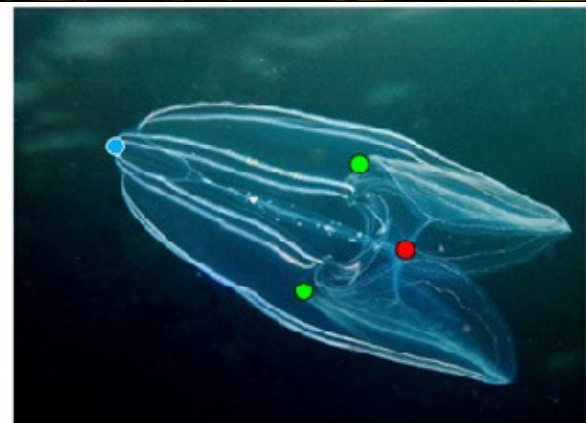
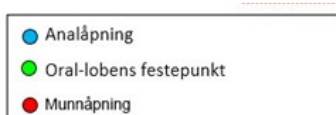

Agurkkammanet
Beroe sp

Lobekammanet
Bolinopsis infundibulum

Hos lobekammanet er loper festet lenger nede. Grønn markering nærmere rød enn blå. Maneten har grå farge.

Amerikansk lobemanet
Mnemiopsis leidyi

Hos amerikansk lobemanet er loper er festet høyt oppe på dyret: langsgående "kanaler" inne i dyret. Grønn markering nærmere blå enn rød. Maneten er svakt rosa.

